

INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA MUHABBAT VA NAFRAT KONSEPTIGA OID MAQOLLARNING MILLIY-MADANIY TALQINI

Rahimova Shahzoda Do‘stmurodovna,

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti xorijiy til va adabiyoti kafedrasida o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz va o‘zbek tillaridagi muhabbat hamda nafrat konseptiga oid maqollarning milliy-madaniy talqini qiyosiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida xalq og‘zaki ijodi namunalarida aks etgan emotsional, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarining til vositasida ifodalanish xususiyatlari yoritiladi. Muhabbat va nafrat konseptlari inson tafakkuri, mentaliteti hamda madaniy dunyoqarashining muhim tarkibiy qismi sifatida baholanadi. Ingliz va o‘zbek maqollarida ushbu konseptlarning obrazli ifodasi, metaforik tasviri, baholovchi semantikasi hamda pragmatik vazifalari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida har ikki xalqning milliy tafakkuri, qadriyatlar tizimi va hissiy munosabatlari maqollar orqali o‘ziga xos tarzda namoyon bo‘lishi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: muhabbat konsepti, nafrat konsepti, maqollar, lingvokulturologiya, paremiologiya, milliy-madaniy xususiyat, semantik tahlil, obrazlilik, pragmatik ma‘no, qiyosiy tilshunoslik.

Аннотация. В данной статье проводится сравнительный анализ национально-культурной интерпретации пословиц, связанных с концептами любви и ненависти в английском и узбекском языках. Особое внимание уделяется отражению эмоциональных, нравственных и социальных ценностей в народном творчестве через языковые средства. Концепты любви и ненависти рассматриваются как важные элементы национального мировоззрения и менталитета народа. Анализируются образные выражения, метафорические особенности, оценочная семантика и прагматические функции пословиц двух языков. Результаты исследования показывают, что пословицы служат средством передачи культурных ценностей, эмоционального отношения и национального мышления английского и узбекского народов.

Ключевые слова: концепт любви, концепт ненависти, пословицы, лингвокультурология, паремология, национально-культурная специфика, семантический анализ, образность, прагматическое значение, сопоставительное языкознание.

Annotation. This article comparatively examines the national and cultural interpretation of proverbs related to the concepts of love and hatred in English and Uzbek languages. The study highlights the linguistic representation of emotional, moral, and social values reflected in folk wisdom. The concepts of love and hatred are considered essential components of human mentality, cultural worldview, and national consciousness. The research analyzes figurative expressions, metaphorical representations, evaluative semantics, and pragmatic functions of proverbs in both languages. The findings reveal that English and Uzbek proverbs reflect distinctive national characteristics, cultural values, and emotional attitudes through concise and expressive linguistic forms.

Keywords: concept of love, concept of hatred, proverbs, linguoculturology, paremiology, national-cultural features, semantic analysis, figurativeness, pragmatic meaning, comparative linguistics.

Kirish. Til xalqning tarixiy xotirasi, madaniy qadriyatlari va ruhiy dunyosini o‘zida mujassamlashtiruvchi muhim ijtimoiy hodisalardan biri hisoblanadi. Har bir millatning hayot tarzi, dunyoqarashi, axloqiy me‘yorlari hamda insoniy munosabatlarga bo‘lgan qarashlari til birliklari orqali namoyon bo‘ladi. Ayniqsa, xalq maqollari milliy tafakkur, ma‘naviy meros va ko‘p asrlik hayotiy tajribaning ixcham va obrazli ifodasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Maqollarda insonning hissiy kechinmalari, ijtimoiy munosabatlari, muhabbat, nafrat, sadoqat, hasad, mehr kabi konseptual tushunchalar chuqur aks etadi. Shu jihatdan muhabbat va nafrat konseptlari tilshunoslikning lingvokulturologiya, paremiologiya hamda kognitiv tilshunoslik yo‘nalishlarida dolzarb

tadqiqot obyektlaridan biri hisoblanadi. Muhabbat insoniyat tafakkurida ezgulik, sadoqat, mehr va insoniy yaqinlik timsoli sifatida talqin qilinsa, nafrat salbiy hissiyot, ziddiyat va ruhiy qarama-qarshilikni ifodalovchi konsept sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu ikki konsept bir-biriga qarama-qarshi semantik maydonga ega bo‘lsa-da, ular inson ruhiyati va jamiyat hayotida o‘zaro chambarchas bog‘liq holda shakllanadi. Ingliz va o‘zbek xalqlari maqollarida muhabbat va nafratga oid qarashlar turli obrazlar, metaforalar va baholovchi birliklar vositasida ifodalanadi. Bu esa milliy mentalitet hamda madaniy qadriyatlarning til orqali namoyon bo‘lishini ko‘rsatadi. Zamonaviy lingvistik tadqiqotlarda konsept tushunchasi inson tafakkuri va til o‘rtasidagi munosabatni ochib beruvchi muhim birlik sifatida qaralmoqda. Xususan, V.A. Maslova, Yu.S. Stepanov, N.D. Arutyunova, G. Lakoff kabi olimlarning ishlari konseptlarning madaniy va kognitiv xususiyatlarini tadqiq etishda muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. Paremiologik birliklarni lingvokulturologik jihatdan o‘rganish esa xalqning milliy xarakteri, qadriyatlari va hissiy olamini aniqlash imkonini beradi. Ingliz va o‘zbek tillaridagi maqollarni qiyosiy tahlil qilish orqali ikki xalqning muhabbat va nafratga bo‘lgan munosabatidagi o‘xshash hamda farqli jihatlar aniqlanadi. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, globallashuv jarayonida turli xalqlarning madaniy qadriyatlarini qiyosiy o‘rganish, milliy tafakkur va emotsional konseptlarning til orqali ifodalanishini tahlil qilish muhim ilmiy ahamiyat kasb etmoqda. Muhabbat va nafrat konseptiga oid maqollarni lingvokulturologik jihatdan tadqiq etish xalqning mental xususiyatlari, axloqiy qarashlari va kommunikativ tajribasini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Tadqiqotning maqsadi ingliz va o‘zbek tillaridagi muhabbat va nafrat konseptiga oid maqollarning milliy-madaniy talqinini qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadni amalga oshirish jarayonida maqollarning semantik xususiyatlari, obrazlilik darajasi, metaforik ifoda vositalari hamda pragmatik vazifalari o‘rganiladi. Shuningdek, ikki xalqning emotsional qadriyatlari va madaniy dunyoqarashi maqollar misolida tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Konseptlar nazariyasi zamonaviy tilshunoslikning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida inson tafakkuri, til va madaniyat o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni o‘rganishga xizmat qiladi. Ayniqsa, emotsional konseptlar insonning ruhiy holati, hissiy tajribasi va milliy dunyoqarashini aks ettiruvchi murakkab kognitiv birlik sifatida talqin qilinadi. Muhabbat va nafrat konseptlari turli xalqlarning madaniy tajribasi, axloqiy qarashlari hamda ijtimoiy munosabatlarini ifodalovchi universal tushunchalar qatoriga kiradi. Ushbu konseptlarning til vositasida namoyon bo‘lishi paremiologik birliklarda yanada yaqqol kuzatiladi. Lingvokulturologik tadqiqotlarda konsept tushunchasiga turlicha yondashuvlar mavjud. Yu.S. Stepanov konseptni madaniyatning inson ongidagi “yadro birligi” sifatida baholab, unda tarixiy, madaniy va emotsional qatlamlarning mujassamligini ta’kidlaydi. V.A. Maslova konseptni xalqning milliy tafakkuri va mental xotirasini aks ettiruvchi lingvomadaniy hodisa sifatida izohlaydi. G. Lakoff va M. Johnson esa metaforik tafakkur nazariyasida inson hissiyotlari

ko‘pincha obrazli tafakkur orqali ifodalanishini qayd etadi. Shu sababli muhabbat va nafratga oid maqollarda metaforik birliklarning faol qo‘llanishi tabiiy holat hisoblanadi. Paremiologiya sohasidagi ilmiy izlanishlarda maqollar xalqning ko‘p asrlik tajribasi va ma‘naviy qadriyatlarini saqlovchi ixcham nutq birligi sifatida talqin qilinadi. O‘zbek tilshunosligida maqollarni semantik va lingvokulturologik jihatdan o‘rganishda Sh. Rahmatullayev, B. Yo‘ldoshev, N. Mahmudov kabi olimlarning tadqiqotlari muhim ahamiyatga ega. Ingliz tilidagi paremiologik birliklarni tadqiq qilishda esa Wolfgang Mieder, Archer Taylor kabi olimlarning ishlari nazariy manba sifatida keng qo‘llaniladi. Mazkur tadqiqotlarda maqollar xalqning tarixiy tajribasi, urf-odatlar va hissiy munosabatlarni ifodalovchi madaniy kod sifatida qaraladi. Muhabbat konsepti ingliz va o‘zbek maqollarida ko‘pincha mehr, sadoqat, qalb yaqinligi va insoniy iliqlik bilan bog‘liq holda tasvirlanadi. Masalan, ingliz tilidagi “Love is blind” maqoli muhabbat insonni ayrim kamchiliklarni ko‘rmaslik darajasiga olib kelishini ifodalasa, o‘zbek tilidagi “Muhabbat ko‘z tanlamaydi” maqoli mazmun jihatdan unga yaqin turadi. Nafrat konsepti bilan bog‘liq maqollarda esa salbiy hissiyot, ichki ziddiyat va insoniy munosabatlarning buzilishi aks etadi. Ingliz tilidagi “Hatred is blind as well as love” maqolida muhabbat va nafratning inson tafakkuriga ta’siri parallel tarzda ifodalangan bo‘lsa, o‘zbek maqollarida nafrat ko‘proq adovat, hasad va dushmanlik orqali talqin qilinadi. Tadqiqot jarayonida qiyosiy-tipologik, semantik, lingvokulturologik hamda kontekstual tahlil metodlaridan foydalanildi. Qiyosiy-tipologik metod yordamida ingliz va o‘zbek tillaridagi maqollarning o‘xshash va farqli jihatlari aniqlanadi. Semantik tahlil orqali muhabbat va nafrat konseptlarini ifodalovchi til birliklarining ma‘no xususiyatlari o‘rganiladi. Lingvokulturologik metod asosida maqollarda aks etgan milliy qadriyatlar, mental xususiyatlar va madaniy qarashlar tahlil qilinadi. Kontekstual tahlil esa maqollarning kommunikativ vazifasi va pragmatik mazmunini aniqlash imkonini beradi. Tadqiqot materiali sifatida ingliz va o‘zbek tillaridagi xalq maqollari to‘plamlari, paremiologik lug‘atlar hamda ilmiy manbalardan foydalanildi. Tanlangan maqollar emotsional-ekspressiv xususiyati, konseptual mazmuni va milliy-madaniy ifoda imkoniyatlariga ko‘ra saralab olindi. Tahlil davomida maqollarning semantik tuzilishi, obrazlilik darajasi, metaforik vositalari va baholovchi komponentlari qiyosiy jihatdan o‘rganildi.

Tadqiqot natijalari. Tahlillar natijasida ingliz va o‘zbek tillaridagi muhabbat hamda nafrat konseptiga oid maqollar xalqning milliy dunyoqarashi, axloqiy qadriyatlari va emotsional tafakkurini o‘zida mujassamlashtirishi aniqlandi. Har ikki tilda ushbu konseptlar insoniy munosabatlarning muhim tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi, biroq ularning ifodalanishida milliy-madaniy tafovutlar sezilarli darajada namoyon bo‘ladi. Ingliz maqollarida individual hissiyot va shaxsiy tanlov ustuvorligi ko‘proq aks etsa, o‘zbek maqollarida jamoaviylik, oilaviy qadriyatlar va insoniy mehr-muruvvat markaziy o‘rinni egallaydi. Muhabbat konsepti bilan bog‘liq maqollar tahlilida ingliz tilida sevgi ko‘pincha insonning ichki ruhiy holati va shaxsiy kechinmasi sifatida tasvirlanishi

kuzatildi. “Love is blind”, “All is fair in love and war”, “The way to a man’s heart is through his stomach” kabi maqollar muhabbatning inson tafakkuriga kuchli ta’sirini, ba’zan esa mantiqiy mezonlardan ustun kelishini ifodalaydi. O‘zbek maqollarida esa muhabbat tushunchasi ko‘proq sadoqat, hurmat, sabr va insoniy yaqinlik bilan bog‘langan holda talqin qilinadi. “Muhabbat ko‘z tanlamaydi”, “Sevgi bilan tog‘ ham eriydi”, “Mehr bor uyda fayz bor” kabi maqollar xalqning ma’naviy qadriyatlari va oilaparvarlik an’analarini yoritadi. Nafrat konseptiga oid maqollar tahlili shuni ko‘rsatdiki, ingliz tilida nafrat insonning ichki salbiy hissiyoti sifatida talqin qilinib, uning zararli oqibatlariga urg‘u beriladi. “Hatred blinds the heart”, “He who hates harms himself” kabi maqollar nafratning inson ruhiyatiga salbiy ta’sirini ifodalaydi. O‘zbek maqollarida esa nafrat ko‘proq adovat, hasad va ijtimoiy nizolar bilan bog‘liq holda aks ettiriladi. “Adovat elni bo‘lar”, “Hasadgo‘y o‘ziga dushman”, “Yomonlikdan nafrat tug‘iladi” kabi birliklarda nafrat jamiyatdagi birlik va totuvlikka tahdid soluvchi omil sifatida baholanadi. Tahlil davomida maqollarda metaforik obrazlarning faol qo‘llanishi aniqlandi. Ingliz maqollarida muhabbat ko‘rish, yurak, olov kabi obrazlar bilan ifodalansa, o‘zbek tilida qalb, mehr, nur va uy timsollari keng qo‘llaniladi. Nafrat konseptida esa ingliz tilida darkness, poison, fire kabi metaforalar uchrasa, o‘zbek maqollarida adovat, qora niyat, ichki dard kabi obrazli birliklar ustunlik qiladi. Bu holat ikki xalqning emotsional tafakkuri va madaniy assotsiatsiyalaridagi farqlarni ko‘rsatadi. Quyidagi jadvalda ayrim maqollarning qiyosiy tahlili keltiriladi:

Ingliz maqoli	O‘zbek maqoli	Konsept	Milliy madaniy talqin
<i>Love is blind</i>	Muhabbat ko‘z tanlamaydi	Muhabbat	Sevgi insonni tashqi omillardan ustun qo‘yadi
<i>All is fair in love and war</i>	Sevgan yor uchun har ishga tayyor	Muhabbat	Muhabbatda fidoyilik va kurash mavjudligi
<i>Hatred blinds the heart</i>	Nafrat qalbni qoraytiradi	Nafrat	Nafrat inson tafakkuriga salbiy ta’sir qiladi
<i>He who hates harms himself</i>	Hasadgo‘y o‘ziga dushman	Nafrat	Salbiy hissiyot insonning o‘ziga zarar yetkazadi
<i>The way to a man’s heart is through his stomach</i>	Mehr bilan ko‘ngil olinadi	Muhabbat	Insoniy mehr va g‘amxo‘rlik qadrlanishi

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, maqollar nafaqat til birligi, balki xalqning tarixiy xotirasi, ma’naviy qadriyatlari va hissiy tafakkurini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy vosita hisoblanadi. Ingliz va o‘zbek maqollarida muhabbat va nafrat konseptlari turli obrazlar orqali ifodalansa-da, ularning asosiy mazmunida insoniy munosabatlar, axloqiy me’yorlar va emotsional tajribalar mujassamdir. Shu bilan birga, har bir xalq o‘z mentaliteti va madaniy an’analari asosida ushbu konseptlarga o‘ziga xos baho beradi.

Muhokama. Muhabbat va nafrat konseptlari inson tafakkurining eng qadimiy va murakkab emotsional qatlamlaridan biri sifatida turli xalqlarning til manzarasida alohida

o‘rin egallaydi. Ingliz va o‘zbek maqollarining qiyosiy tahlili ushbu konseptlarning nafaqat hissiy holatni ifodalashi, balki jamiyatning axloqiy mezonlari, oilaviy munosabatlari va ijtimoiy qadriyatlari bilan ham uzviy bog‘liqligini ko‘rsatdi. Maqollar tarkibida muhabbat va nafrat tushunchalarining berilishi xalqning tarixiy tajribasi, turmush tarzi va mental qarashlari asosida shakllangan bo‘lib, ularning semantik mazmunida milliy xarakter yaqqol seziladi. Ingliz paremiologik tizimida muhabbat ko‘proq individual his-tuyg‘u va shaxsiy erkinlik bilan bog‘lanadi. Bunday maqollarda insonning ichki kechinmasi markaziy nuqtaga chiqariladi. “Love conquers all” yoki “Love makes the world go round” kabi birliklarda muhabbat universal kuch sifatida talqin qilinadi. Ushbu yondashuv G‘arb madaniyatiga xos bo‘lgan individualizm va shaxsiy tanlov erkinligi bilan bog‘liq. Ingliz maqollarida muhabbat insonni ruhiy jihatdan o‘zgartiruvchi, uni mantiqiy qarorlardan uzoqlashtiruvchi hissiyot sifatida tasvirlanadi. “Love is blind” maqolida inson muhabbat ta‘sirida voqelikni xolis baholay olmasligi ifodalanadi. Bu yerda ko‘rish metaforasi orqali hissiyotning ong ustidan hukmronligi yoritiladi. O‘zbek maqollarida esa muhabbatning talqini ko‘proq ma‘naviy poklik, mehr-oqibat va ijtimoiy uyg‘unlik bilan bog‘langan. Sevgi faqat ikki inson o‘rtasidagi hissiy munosabat emas, balki oilaviy barqarorlik va insoniy yaqinlikning asosiy omili sifatida ko‘riladi. “Mehrlu uyda fayz bor”, “Yaxshi so‘z — jon o‘zig‘i” kabi maqollar muhabbatni mehr, e‘tibor va insoniy iliqlik bilan bir qatorda talqin qiladi. O‘zbek xalq tafakkurida sevgi tushunchasi ko‘pincha hurmat va sadoqat bilan uyg‘unlashadi. Shu sababli maqollarda muhabbatning tashqi hissiy jihatlaridan ko‘ra, uning ma‘naviy va axloqiy tomonlari ustunlik qiladi. Nafrat konsepti bilan bog‘liq maqollarda ham milliy tafakkurdagi farqlar yaqqol seziladi. Ingliz tilidagi maqollar nafratning inson ruhiyatiga salbiy ta‘sirini psixologik nuqtai nazardan yoritishga moyil. “Hatred is poison to the soul” kabi birliklarda nafrat ichki yemiruvchi kuch sifatida tasvirlanadi. Poison metaforasi orqali salbiy hissiyotning insonni asta-sekin ruhiy izdan chiqarishi anglatiladi. Bunday maqollar G‘arb tafakkuridagi psixologik individuallik va shaxsiy hissiy holatga e‘tiborning kuchliligini ko‘rsatadi. O‘zbek maqollarida esa nafrat ko‘proq jamiyat va insonlararo munosabatlarga xavf tug‘diruvchi hodisa sifatida baholanadi. “Adovat urug‘i elni bo‘lar”, “Hasadning oxiri xorlik” kabi maqollar orqali salbiy hissiyotlarning ijtimoiy oqibatlari ko‘rsatiladi. Bu holat Sharq xalqlariga xos jamoaviylik va ijtimoiy birdamlik qadriyatlari bilan izohlanadi. O‘zbek xalq og‘zaki ijodida insonning ichki kechinmasidan ko‘ra, uning jamiyatdagi o‘rni va boshqalarga ta‘siri muhimroq baholanadi. Shu sababli nafratning zararli tomoni ko‘proq ijtimoiy muvozanatning buzilishi bilan bog‘lanadi. Maqollarda qo‘llanilgan metaforik vositalar ham xalqning madaniy dunyoqarashini ochib beradi. Ingliz tilida yurak, ko‘rish, olov va zulmat obrazlari faol ishlatilsa, o‘zbek maqollarida qalb, mehr, nur, uy va ko‘ngil kabi tushunchalar ustunlik qiladi. “Heart” komponentining ingliz paremiologiyasida keng qo‘llanishi G‘arb madaniyatida shaxsiy hissiyotning markaziy o‘rin tutishini ko‘rsatadi. O‘zbek tilida esa “ko‘ngil” va “mehr” birliklari insoniy munosabatlarning iliqligi hamda

ma'naviy yaqinligini ifodalovchi asosiy lingvomadaniy birlik sifatida namoyon bo'ladi. Tahlil jarayonida ayrim maqollarning semantik jihatdan bir-biriga yaqinligi kuzatilgan bo'lsa-da, ularning pragmatik mazmunida sezilarli tafovut mavjudligi aniqlandi. Ingliz maqollarida qisqalik, aniq hukm va individual xulosa ustuvor bo'lsa, o'zbek maqollarida nasihat, axloqiy yo'naltirish va hayotiy tajribani umumlashtirish kuchliroq namoyon bo'ladi. Bu esa ikki xalqning kommunikativ madaniyatidagi farqlarni ko'rsatadi. Muhabbat va nafrat konseptlari bilan bog'liq maqollar tilning nafaqat kommunikativ, balki madaniy-kognitiv funksiyasini ham ochib beradi. Ushbu birliklar orqali xalqning hissiy tajribasi, tarixiy xotirasi va ma'naviy qadriyatlari avloddan avlodga uzatiladi. Maqollar inson ruhiyatining murakkab jihatlarini qisqa, obrazli va ta'sirchan shaklda ifodalash imkoniyatiga ega bo'lgani sababli ular lingvokulturologik tadqiqotlarda muhim manba vazifasini bajaradi. Ingliz va o'zbek maqollarining qiyosiy o'rganilishi esa turli madaniyatlarda emotsional konseptlarning qanday shakllanishini hamda ularning milliy tafakkur bilan bog'liqligini chuqurroq anglash imkonini beradi.

Xulosa. Ingliz va o'zbek tillaridagi muhabbat hamda nafrat konseptiga oid maqollarni lingvokulturologik jihatdan qiyosiy o'rganish ushbu birliklarning xalqning milliy tafakkuri, ma'naviy qadriyatlari va emotsional dunyoqarashini aks ettiruvchi muhim paremiologik vosita ekanligini ko'rsatdi. Tadqiqot davomida muhabbat va nafrat konseptlari har ikki tilda universal mazmunga ega bo'lsa-da, ularning ifodalanishida xalqning tarixiy tajribasi, madaniy muhiti va mental xususiyatlari muhim rol o'ynashi aniqlandi. Tahlillar natijasida ingliz maqollarida muhabbat ko'proq individual his-tuyg'u, shaxsiy tanlov va ichki ruhiy kechinma sifatida talqin qilinishi kuzatildi. O'zbek maqollarida esa sevgi insoniy mehr-oqibat, oilaviy qadriyatlar, sadoqat va ma'naviy yaqinlik bilan chambarchas bog'langan holda ifodalanadi. Nafrat konsepti bilan bog'liq maqollarda ingliz tilida inson ruhiyatiga salbiy ta'sir va ichki psixologik ziddiyatlar aks ettirilsa, o'zbek maqollarida adovatning jamiyatdagi birlik va totuvlikka xavf tug'diruvchi jihatlari ustuvor tarzda yoritiladi. Maqollarda qo'llanilgan metaforik vositalar va obrazli birliklar xalqning madaniy tafakkuri bilan bevosita bog'liq ekanligi aniqlandi. Ingliz paremiologiyasida "heart", "blindness", "fire" kabi metaforalar faol qo'llansa, o'zbek maqollarida "mehr", "ko'ngil", "nur", "uy" kabi lingvomadaniy obrazlar ustunlik qiladi. Ushbu holat ikki xalqning hissiy olami va qadriyatlar tizimidagi o'ziga xosliklarni yoritadi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, maqollar xalqning nafaqat til boyligini, balki uning ma'naviy tajribasi, axloqiy qarashlari va ijtimoiy munosabatlarini ham o'zida mujassamlashtiradi. Muhabbat va nafrat konseptlari orqali insoniy munosabatlarning murakkab tabiati, ezgulik va salbiy hissiyotlar o'rtasidagi ziddiyat hamda emotsional qadriyatlarining milliy tafakkurdagi o'rnini namoyon bo'ladi. Shu jihatdan paremiologik birliklarni lingvokulturologik va kognitiv yo'nalishda tadqiq etish zamonaviy tilshunoslik uchun muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqot natijalari ingliz va o'zbek tillaridagi emotsional konseptlarni chuqurroq anglash, qiyosiy paremiologiya,

lingvokulturologiya hamda kognitiv tilshunoslik sohalarida keyingi ilmiy izlanishlarni rivojlantirish uchun nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. V.A. Maslova. Lingvokulturologiya. — Moskva: Akademiya, 2001.
2. Yu.S. Stepanov. Konstanty: Slovar ruskoy kultury. — Moskva: Akademicheskij proekt, 2004.
3. George Lakoff va Mark Johnson. Metaphors We Live By. — Chicago: University of Chicago Press, 1980.
4. Wolfgang Mieder. Proverbs: A Handbook. — Westport: Greenwood Press, 2004.
5. Archer Taylor. The Proverb. — Cambridge: Harvard University Press, 1931.
6. N. Mahmudov. Til va madaniyat. — Toshkent: Ma'naviyat, 2013.
7. Sh. Rahmatullayev. O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati. — Toshkent: O'qituvchi, 1978.
8. B. Yo'ldoshev. Hozirgi o'zbek adabiy tilida frazeologik birliklar. — Toshkent: Fan, 1993.
9. David Crystal. The Cambridge Encyclopedia of Language. — Cambridge: Cambridge University Press, 2010.

